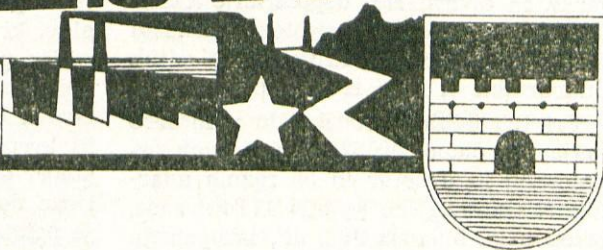

TRŽIŠKI VESTNIK

Leto II.

Tržič, v četrtek 4. junija 1953

Štev. 12

Ob 50. obletnici TGD „Partizan“

Letos poteka 50. leto, odkar se je v Tržiču decembra 1903 ustanovilo prvo Telovadno društvo »Sokol«, ki je sicer že nekaj let prej delovalo kot odsek Telovadnega društva, Kranj.

Ob tej priliki je potrebno, da se ozremo malo nazaj na zgodovino političnega razvoja Tržiča, ki je že v takratnem času zaradi svojih vodnih sil in pa zaradi prometa, ki se je v tistih časih razvijal preko Ljubelja, predstavljal močno razvijajoče se industrijsko mesto.

Pobuda za ustanovitev Telovadnega društva je izšla iz prvega slovenskega društva v Tržiču (Bralno društvo), ki je zbralo v svoji sredi ves takratni slovenski življenj brez ozira na kakršnokoli politično naziranje, kajti važno je, da vemo, da je Tržič bil v tistih časih v rokah Nemcev, ki so kot lastniki industrije imeli večje pravice pri upravljanju gospodarstva, in pa njihovih privrženec, ki so se jim zaradi osebnih koristi prodali za judežve groše.

Že pred našim Telovadnim društvom so ti ljudje ustanovili svoj »Turnverein«, po katerem so ti hoteli na vsak način obdržati svoje politične pozicije.

Po ustanovitvi prvega slovenskega Telovadnega društva »Sokola« jim je bil na polju telesne vzgoje zadan prvi udarec, kajti s tem trenutkom, ko je bilo ustanovljeno Telovadno društvo, se je politično življenje v Tržiču pričelo razvijati v smeri politične okrepitve slovenskega življa, katerega je takrat predstavljalo delavstvo in pa obrtništvo.

Z redno telovadbo je društvo pričelo na dvorišču gostilne pri »Basteljnu«, kjer je z Bralnim društvom vred imelo tudi svoje poslovne prostore, kamor je prihajal vaditi člane še živeči tov. Franc Ažman iz Kranja. Za prvega predsednika je bil izvoljen tov. Jožef Luznar, gostilničar, za načelnika pa tov. Janez Dobrin, čevlj. pomočnik, katerega se še danes spominjajo vsi še živeči člani pod imenom »Bzona« in ki je bil do prve svetovne vojne tudi hišnik v Telovadnem domu.

Leta 1908 je društvo priredilo že svoj prvi propagandni pešizlet v Borovlje preko Ljubelja, kjer je tudi preživelo svoj prvi borbeni krst s takratnimi nemškimi mogotci v Borovljah. Istega leta je bil tudi I. zlet vseh gorenjskih društev v Tržiču. Telovadni nastop je bil na prostoru, kjer stoji danes tovarna obutve »Triglav«.

Dve leti kasneje, t. j. leta 1910, to mlado društvo že odpira svoj telovadni dom, ki še danes, sicer prenovljen, služi svojemu namenu. Prostor za gradnjo

doma je društvu brezplačno podaril član tov. ing. Karel Polak.

Ko se je društvo preselilo v svoje prostore, je svoje delo iz telesno vzgojnega poprišča razširilo tudi na kulturno prosvetno delo, s čimer je zajelo vso dejavnost kulturnega delovanja.

Dne 7. IX. 1913 je društvo že razvilo svoj društveni prapor s ptičjem sokolom na rdeči podlagi, ki je predstavljal revolucionarni korak v borbi proti izkoriščevalcem slovenskega delovnega človeka.

Po prvi svetovni vojni je stopilo društvo v drugo fazo svojega delovanja. Delo v telovadnici se je poživilo in zopet so v telovadnih vrstah prevladovali telovadci iz vrst našega delavstva, ki so se zavedali, da samo z vztrajnostjo in redno vadbo lahko razvijejo svoje telesne in duševne sile v korist sebi, narodu in vsemu človeštvu.

Vrste telovadečega članstva so se večale iz leta v leto, tako da ni bilo tekme in nastopa, kjer ne bi bilo društvo zastopano s svojimi vrstami in na katerih se ne bi tako posamezniki, kot vrste uspešno borili za prva mesta.

Ob drugi svetovni vojni in po okupaciji naše domovine po nemški soldateski so bili člani društva prvi na vrsti ob aretacijah. Mnogi od njih so bili preseljeni

ali odvedeni v internacijska taborišča, ostali pa so se aktivno kot borci udeležili borbe proti okupatorju na strani partizanskih enot in NOV.

Po končani, uspešno izvojevani zmagi nad okupatorjem, je delo v telovadnici ponovno zaživelo in vse delo je bilo zopet kronano z vse večjimi uspehi, saj si je društvo v tem času priborilo v trajno last prehodno zastavo okrajnega telovadnega odbora kot najboljšo društvo na Gorenjskem, v letu 1952 pa prejelo kot drugo nagrado bradljo v tekmovanju za prehodni pokal »Ljudske pravice«. V dnevih 2. do 7. junija letos bo društvo »Partizan« proslavilo kot naslednik Telovadnega društva 50. obletnico, ki bo združena z razvitjem novega društvenega prapora, okrožnim zletom vseh gorenjskih društev in medsebojnimi tekmovanji v posameznih športnih disciplinah z vsemi delovnimi kolektivi.

Društveni odbor vabi vse prijatelje splošne telesne vzgoje, da obiščejo vsa v tednu proslave prirejena tekmovanja, kakor tudi svečano akademijo na prostem, 6. junija zvečer, pri kateri sodelujejo najboljši telovadci in telovadke Gorenjske in telovadni javni nastop 7. junija, na zaključni dan.

Vse hišne lastnike pa prosimo, da v dnevih 6. in 7. junija izobesijo v čast gostom zastave.

Slovesno odkritje spomenika NOB v Kovorju

Med prvimi naselji tržiške občine se je oddolžil padlim borcem in talcem iz narodnoosvobodilne vojne tudi Kovor. Štiridesetim žrtvam za svobodo, svojim rojakom iz Kovorja in okoliških vasi, so Kovorjani postavili lep spomenik, ki so ga z vso slovesnostjo odkrili preteklo nedeljo.

Kljub deževnemu vremenu se je zbralo na ta dan v Kovorju blizu tisoč ljudi, da se poklonijo spominu padlih borcev in talcev. Slovesnost je pričel z nagovo-

rom predsednik pripravljalnega odbora za postavitev spomenika tov. Vlado Drobnič, na kar je sledilo odkritje spomenika in polaganje vencev, ki so jih poklonili ljudski odbor in množične organizacije in ki smo jih našli blizu trideset.

Z odkritjem spomenika so Kovorjani dokazali ne le, da znajo ceniti žrtve padlih, temveč tudi, da hočejo nadaljevati delo, ki so ga oni začeli: ustvariti nam vsem svoboden, lep in bogat dom.

Kako napreduje gradnja tržiškega kopališča

Vsem Tržičanom je znano, da se že mesec dni vrše pripravljalna dela, t. j. odkrivanje ruše, kopanje izkopa ter regulacija potoka pri novem kopališču.

Zavedajoč se, da je tukaj potrebno veliko delovne sile, so se množične organizacije Tržiča na iniciativo LOMO Tržič obvezale, da bodo s prostovoljnimi delom pomagale, da se to težko pričakovano in nujno potrebno kopališče čimprej dogradi.

Delo na gradbišču zato lepo napre-

duje, toda na žalost ne vsak dan, ker nekatera društva in organizacije še vedno ne razumejo potrebe po kopališču, niti se ne čutijo dolžne, da izpolnijo svoje obveznosti. Vse pohvale vredno je delo drugih organizacij in društev, ki razumejo svojo dolžnost prispevati k tej tako pomembni gradnji v Tržiču.

Iz statističnih podatkov na gradbišču je razvidno, da je bilo v mesecu maju opravljenih 1.083 prostovoljnih ur, v katerih so se izvršila naslednja dela: od-

stranjevanje ruše, izkop hudournika in jarka za oporni zid, deponiranje kamenja ter priprava za pričetek betonskih del na opornem zidu in tunelu za odtok hudournika in vode iz bazenov.

Pri teh delih je sodelovalo v mesecu maju 252 članov in 34 članic raznih organizacij in društev in 55 raznih udarnikov. Odstranjeno je bilo 171 m² ruše, izkopanega humusa 89 1/2 m³, izkopanega materiala iz hudournika ter vloženega v nasip 117 m³, kamenja zloženega na depot 10 1/2 m³, 1 m³ peska ter izkopanih 11 štorov.

Kot najboljše skupine na gradbišču v mesecu maju je treba omeniti in pohvaliti: Prostovoljno gasilsko društvo Tržič, Predvojaško vzgojo vajeniške šole, Tržič in Strelesko družino Antona Štefeta - Kostje, Tržič.

Kot posamezniki imajo opravljenih največ prostovoljnih ur naslednji: Lajbaher Albert st. 102 uri, Lajbaher Berti ml., star šele 11 let, 53 ur, Globočnik Franci 37 ur, Kocjančič Ivan 30 ur; od žensk pa Zavrl Zofija 7 ur, Mravljia Klara 7 ur, Stritih Francka 7 ur in Erjavškova 6 ur.

Neurje, ki je divjalo nad Bistrico 18. maja t.l., je tudi na gradbišču napravilo precejšnjo škodo, ker je voda skoro do vrha zasula že skoro dokončani izkop za oporni zid.

Omembe vredno je pasivno zadržanje nekaterih društev in organizacij, ki s svojim ravnanjem kažejo popolno brezbriznost in nerazumevanje do te velike in pomembne gradnje.

Tako je omeniti poleg smučarske sekcije in nogometne sekcije v prvi polovici meseca maja tudi tržiško planinsko društvo, ki ni na gradbišče poslalo niti enega svojega člana, čeprav je predsednik društva tov. Globočnik Karel na seji, ki jo je sklical LOMO, izjavil, da naj se planinci uvrste v delo na ponedeljek, ko imajo še izza nedelje pravi zanos.

Poglavje za sebe je tudi delo I. in II. voda predvojaške vzgoje tovarne Triglav, ki meče zelo slabo luč na organizacijo predvojaške vzgoje v zgoraj navedenem podjetju. Res da so se odzvali pozivu LOMO ter je prišlo na gradbišče 31 krepkih zdravih fantov, ki naj bi bili steber obrambne moči naše nadvse ljubljene domovine, toda njihovo zadržanje je pokazalo dokaj žalosten odnos do dela in do svojega komandirja. Komandir je moral svoje mladince prositi, da naj primejo za delo ter da naj ne kvarijo ugleda njemu in podjetju, toda razen nekaj častnih izjem je bilo vse zaman. Ležati na travi, lomiti orodje, napraviti več škode kot koristi, brez vednosti komandirja zapustiti gradbišče, vse polno psovk in opazk, to je bil efekt dela I. in II. voda predvojaške vzgoje tovarne Triglav. Medtem ko so na drugi strani podobne skupine med najboljšimi. pa zgoraj omenjena skupina kvari ugled predvojaške vzgoje in Titove mladine.

Upamo, da so to le osamljeni primeri, ki se ne bodo več ponavljali, ker le z ra-

zumevanjem in skrajnimi naporami nam bo uspelo, da naše veliko delo čimprej dokončamo.

Program prostovoljnega dela za prvo polovico meseca junija je naslednji:

1. VI. Ljudska milica, Tržič
2. VI. Garnizon JLA, Križ
3. VI. Planinsko društvo, Tržič
4. VI. ŠD »Ljubelj« in TVD »Partizan« (glavni odbor)
5. VI. Lovska družina, Tržič
6. VI. Grupa A. ZK Bombažne predilnice in tkalnice, Tržič
8. VI. Taborniki severne meje, Tržič
9. VI. Grupa ZK tovarne »Triglav« — Tržič
10. VI. LMS Bomb. predilnice in tkalnice, Tržič
11. VI. II. vod predvojaške vzg. Bomb. pred. in tkalnice, Tržič
12. VI. I. in II. vod predvojaške vzgoje mestnega centra, Tržič
13. VI. Sindikalna podružnica »Preskrbe« in »Prehrane«, Tržič.

Pred proslavo 45-letnice našega planinskega društva

V dneh od 14. do 21. junija bo proslavljalo Planinsko društvo Tržič 45-letnico svojega obstoja. Ustanovljeno je bilo dne 17. junija 1908 in je izvršilo do danes lepo delo.

Program te proslave bo obsegal:

- a) pohode v gore z obiskom naših postojank in vzpone v ostenju Storžiča,
- b) predavanje o lepota naših gora, ki ga bodo spremljali diapozitivi, orkester in planinske pesmi,
- c) množični članski sestanek, na katerem bo podan pregled dela, združen z družabnim večerom,
- č) slavnostno sejo upravnega odbora, na katero bodo povabljeni zastopniki ljudske oblasti in naših organizacij,

d) sestanek Alpinističnega odseka in članov Gorske reševalne službe,

e) žalno komemoracijo na grobovih žrtev gora na tukajšnjem pokopališču,

f) propagandni sestanek v vaseh Leše in Lom,

g) planinski dan pod Storžičem.

Društvo bo pravočasno razposlalo povabljenim članom in prijateljem lično izdelana vabila, pripravilo pa bo tudi spominske značke. Mestni občinski ljudski odbor je obljubil, da bo do tega jubileja prebeljena tudi hiša, v kateri se nahaja društveni lokal.

Upamo, da bodo Tržičani pokazali zanimanje za to pomembno in lepo slavlje, saj je med njimi močno razširjena ljubezen do naših planin.

14 Ko nisem bil človek

Precej dolgo pot do svobode je prehodil Tržičan Janko Kalan. Iz zavora v zapor, iz taborišča v taborišče. Kot borec proti fašizmu je bil od Nemcev aretiran že 28. maja 1941 ter z drugimi Tržičani vred delil usodo negotovosti izgnanstva v št. Vidu pri Ljubljani, kjer so Nemci prvo slovensko gimnazijo demolirali in napravili iz nje nekako taborišče za slovenske preseljence. Dne 19. junija je bil J. Kalan izpuščen v Tržič ter že dne 23. junija 1941 ponovno aretiran. Bil je zaprt dva dni v Tržiču, nato v Begunjah do 2. sept. 1941. Od tam je moral v delavsko taborišče Krizelsdorf na Zgornjem Koroškem, kjer so jetniki ob zelo slabi hrani hodili na težka gradbena dela. Dne 3. dec. 1941 je bil izpuščen pod pogojem, naj si izbere delo in bivališče v Avstriji ali Nemčiji, ker se v domovino ne sme več vrniti. Izbral si je Celovec in izvrševal dela svoje mizarske stroke. Bil je stalno pod nadzorstvom Gestapa, podnevi in ponoči na stanovanju. Prepovedana mu je bila vožnja na cestni železnici in na vlakcu. Ko se je to nekoliko omililo, je iskal in dobil zvezo s partizani. Sestajal se je z

Antonom Virnikom z Jesenic, ki je bil obveščevalec za Koroško. Kalan je hodil na »zvezo« celo čez Dravo v Bistrico v Rožu, kjer je doma ona znana pesem: Jest sem an uštn jager, na Bistric sem doma, pa zgodaj zjutraj vstanem, pa na pvanico grem, ko zvečer h domu pridem, pa Micko klicat grem... Raznašal je literaturo, zbiral denar itd. ter vse to izročal Virniku. Po skoraj enoletnem delovanju je bil Kalan izdan in aretiran 3. marca 1943, zaprt v bunkerju celovškega Gestapa, mučno zasliševan, pretepen ter po osmih dnevih mučenja ves izčrpan oddan v celico št. 72, kjer je čakal nadaljnje usode. Dne 28. maja zjutraj so Kalana in še 20 jetnikov odpeljali na celovško postajo, jih zaprli brez hrane v železniški voz ter odpeljali v München ter dalje v Dachau, kamor so dospeli še isti dan zvečer. Prenočili so kar v kopalnici, kot navadno. Tako je prišel Kalan kot številka na blok 15, kjer je do dne 19. julija 1943 prenašal najbornejše življenje dachauškega novinca. Od tega dne dalje sva bila skupaj na bloku 24 v prvi sobi. Dne 13. avgusta je bil premeščen v Allach k težkim gradbenim delom tovarne za letala. Slaba obleka, nezadostna hrana, delo ob

vsakem vremenu mu je izpodkopalo dragoceno zdravje. Na Zg. Bavarskem brije pozimi zelo mrzla burja, mraza je večkrat nad 25° C. Kalan je zbolel v glavi, dobil še grižo in pljučnico. Tehtal je meseca februarja 1945 le 47 kg. Ko je ozdravel, je bil meseca marca dodeljen na delo v SS taborišče Neustift pri Innsbrucku na Tirolskem, kjer je bila prav tako kot povsod slaba hrana in težko delo. Tam je dočkal osvoboditev ter se po štirih dolgih letih trpljenja srečno vrnil v Tržič dne 5. julija 1945.

Meseca maja 1. 1943 je uprava taborišča določila prostor za igranje nogometa med skladiščem oz. delavnicami in prvim blokom revirja (bolnice). Nekega večera je bila prva tekma med čevljarstvo in krojaško delavnico. Zmagali so čevljarji. Tekme raznih skupin so se vršile potem vsako nedeljo popoldne. Bilo je menda neko nedeljo meseca avgusta, ko je napovedal nemški blok št. 4 tekmo našemu 24. jugoslovanskemu bloku. Rezultat je bil, da so naši nogometaši siljajno zmagali nad nemškim blokom.

Tako smo dočakali binkoštno praznike, 13. in 14. junija, ko smo bili oba dneva prosti. Na binkoštno nedeljo popoldne je bila v taborišču prva večja pri-

Pred otvoritvijo koče na Kriški gori

V 7. in 8. številki Tržiškega vestnika smo brali zelo lep in zanimiv spis planinskega veterana Jos. Westra o njegovi turi iz Preddvora ob vznožju Storiča čez Vel. poljano, Tolsti vrh in Kriško goro v Tržič. To turo je napravil leta 1939. Med tem časom je divjala po naših krajih vojna vihra in seveda pustila svoje sledove tudi v tem prelepem predelu naše zemlje. Poškodovana je bila Karničarjeva koča, uničena planinska postojanka na Vel. poljani...

Kljub temu so bile te gore takoj prva leta po osvoboditvi polne obiskovalcev, ki so hoteli dati duška svojem veselju nad prostostjo. Kaj kmalu je pa začel obisk padati in so se začeli obiskovalci usmerjati tja, koder so dobili prenočišče in okrepičila.

Kriška gora s svojim edinstvenim razgledom, čudovito pomladansko gorsko floro in favno je klicala po ljudeh, ki bi postavili tu prepotrebno planinsko postojanko.

Ker pa je bila gradbena dejavnost po osvoboditvi na podlagi prostovoljnega dela velika tudi med mladino, se je začelo mnogim, da pričnejo z gradnjo koče na Kriški gori. S tem namenom je bila leta 1949 preosnovana prejšnja planinska sekcija tržiškega PD v Križah v samostojno planinsko društvo.

Članstvo so sestavljali skoro sami neizkušeni mladinci. Pa kaj bi to, kaj velja! In še malo gorenjske trme, pa bo šlo! Začeli so s sekanjem lesa in spravljanjem na žago. Tudi zakoličenje je bilo izvršeno še tisto zimo, tako da je spomladi delo pri izkopu in betoniranju temeljev ter nadelavi nove poti steklo ob zelo številni udeležbi članov prostovoljcev. Nedeljo za nedeljo so pele sekire, krampi in lopate ob pomenku, kakšna naj bi bila pravzaprav koča. Eni so bili za tako, da bo le zanje dosti pro-

stora v njej, drugi pa so slutili razmah planinstva in so hoteli večjo...

Po več neuspešnih poskusih, dobiti primeren načrt, katerega uresničitev bi bila izvedljiva, je načrt napravil — eden izmed članov.

Društvo je bilo brez finančnih sredstev za gradnjo. Med člani tudi ni bilo nikogar, ki bi te težkoče znal prikazati pri PZS, ki je imela takrat možnost priskrbeti investicijske kredite. V Križah tudi ni delovnih kolektivov, ki bi mogli priskočiti z denarjem na pomoč. Vse je torej zaviselo od podjetnosti in požrtvovalnosti nekaj članov. Organizirali so planinsko silvestrovanje, pustovanje in še nekaj prireditev. S temi dohodki so krili najnujnejše gradbene stroške.

Pri gradnji sami pa je bil najtežji problem prenos gradbenega materiala iz vasi Gozd (864 m) na vrh Kriške gore (1582 m), ker je vsak prevoz tu nemogoč. Člani so se zatekli na komando garnizije Križe, kjer so našli polno razumevanje. S tovarnimi živalmi so priskočili na pomoč borci JLA in prenesli material na gradbišče. S tem so napravili odločilno in vsega priznanja vredno delo. Tako je bilo jeseni l. 1950 surovo ogroženo, če pod streho. Prostovoljni delavci so bili nagrajeni z rekviziti po nižjih cenah, ki jih je dobavila PZS.

Nastopilo je leto 1951, leto težkih preizkušenj. Rekvizitov ni bilo več, finančnih sredstev tudi ne, začelo se je omahovanje članov. Društvo jim ni moglo drugega nuditi, kakor delo in zopet delo. Težko je bilo delati brez opore katere koli organizacije, brez opore lokalnih oblasti, brez starejših idealistov, ki bi dali smernice za boljše gospodarsko in organizacijsko delo. Društvo je doživljalo težko usodo planinskega društva na vasi. Toda besede mičejo, zgledi vlečejo!

Z največjimi naporji je uspelo nekaj članom upravnega odbora delo nadaljevati, da je bila jeseni koča zaprta z okni in premazana s karbolom in s tem obvarovana pred gospodarsko škodo. Decembra 1951 je poklonila Zveza, videč izredne napore, stotisoč dinarjev. S tem je bilo društvo rešeno takratnega dolga.

Že med gradnjo samo se je obisk Kriške gore zelo povečal. Zato so začeli kriški planinci kočo zasilno oskrbovati z okrepičili.

Kakor že omenjeno je prvotni množični polet ponehal, počasi pa so se začeli iz tega mrtvila dvigati člani, katere je gora osvojila in pridobila zase. Čeprav je v dolini že prešlo nedeljsko prostovoljno delo iz načina opravljanja javnih gradbenih del, si tu videl vedno iste — dva, tri, pet, kako uporno delajo in urejujejo okolico in notranjost koče.

Oni so gradili kočo, koča je vzgojila iz njih tihe, v delo zagrizene planinske idealiste. Saj o njih delu ni bilo čitati po časopisih. Delali so ob lastnem vzdrževanju s hrano, obleko in obutvijo, ki se je trgala na njih ob neštetih prenosih notranje opreme, katero so zaradi možnosti okvare med prenosom — znosili na vrh sami. Precejšen del lastnega zasluga posameznikov je bilo tu vloženega, saj blagajna ne beleži nobenih potnih stroškov in nobenih dnevnic, čeprav je bilo treba opraviti precej potov za potrebnim materialom.

Tudi nje je mikalo, da bi bili kot fantje v najlepših letih ob nedeljah prosti, v vročih poletnih nedeljah se jim je zahotelo kopanja v osvežujoči vodi, saj se ob pogledu z gore na Blejsko jezero tako vabljivo odraža njegova gladina. Na Kriški gori pa ni bilo niti poštenega požirka vode! Zato so hoteli za vsako ceno zgraditi rezervoar za kapnico. Sredi poletja je uspelo PZS nakazati petdesetisoč dinarjev in obljubiti nadaljnjih

reditev na prostem, med blokoma 29 in 30 ter zajčjerejo. Postavili so preprost oder, mi smo pa iz vseh naših delovnih blokov nanosili iz vseh sob stole (Stokkerl) ter si tako uredili sedeže. Najprvo so igrali Nemci zaljubljeno dramo »Vitez Adular von Schreckensteina«. Po kratkem odmoru je zaigral poljski orkester nekaj komadov. Nato so nastopili nemški, češki in slovenski pevski zbor. Veselo razpoloženje je vladalo med vso prireditvijo, višek navdušenja je bilo ob nastopu slovenskega pevskega zbora, ki se je tekom meseca maja l. 1943 razvil iz fantovskega petja na vasi (pred blokom), v katerega so vstopili najboljše pevci ter se pod vodstvom koroškega pevovodje Hartmana dobro izvežbali za binkoštni nastop. Na programu je bila tudi pesem »Slovenec sem«, katero je še zjutraj komandant taborišča Weiss odklonil, popoldne pred nastopom pa jo je dovolil. Slovenski pevci so dobili iz skladišča vsi enake progaste hlače in bele srajce za nastop. Ko so naši pevci stopili na oder, smo ploskali vsi Slovenci, ko so pa tako mило donele naše pesmi: Slovenec sem, V hribih se dela dan, Na planine, Oj Triglav moj dom, Buči morje Adrijansko, Juhe, pojdem v Škofiče,

Hej trubači, Naprej zastava slave, je navdušenje prikipelo do vrhunca. Ploskali so vsi navzoči našim lepim melodijam. Tako je v našo veliko zadovoljnost minila prva večja prireditev, ki nam je prinesla novega poguma, slovenske pesmi so nam bile kot pozdrav iz mile domovine, ki čaka na osvoboditev, kakor mi tukaj, ki preživljamo težke dneve mrkega taboriščnega življenja.

Podobnih prireditev je bilo pozneje več, do jeseni še na prostem pred kopalnico, ko je pa nastopilo hladnejše vreme pa v nekem večjem prostoru kopalnice, v manjšem obsegu pa po sobah za različne narodnosti. Tako se je vršila naslednja večja prireditev v jeseni na prostoru pred kopalnico. Naši pevci so zapeli to pot več koroških narodnih pesmi, Pojdem u Rute, Mje pa krajčič posvava, itd. Navdušenje je bilo zelo veliko, ploskali smo tako, da so marsikatero pesem morali ponoviti. Nato so nastopili Poljaki in igrali zakopanske narodne plesje. Fantje so si za to prireditev »organizirali« tudi civilne obleke, se preoblekli v dekleta ter plesali kot na dan cerkvenega »žeganja« v Zakopanah — to je velika vas južno od Krakova v zahodnih Karpatih. Ti plesi men-

da tako slove kot n. pr. »ziljsko štehvanje« med koroškimi Slovenci. Potem je neki Nemec stopil na oder, postavil na tla stol, zložil nanj še pet stolov, se vlegel na tla, prijel z zobmi spodnji stol, se dvignil ter držal v zobeh vseh 6 stolov, vse brez pomoči rok. Ko je ta stole pospravil, je neki njegov rojak iz 4. bloka postavil na oder malo podolgasto mizico ter jo pogrnil z belim prtom. Na mizo je postavil 13 steklenic enake oblike, to je od sredine proti vrhu vedno ožje. Nekaj jih je bilo napolnjenih do polovice z vodo, večina pa je bilo praznih, največja steklenica je stala na sredi, na vsaki strani pa še po šest steklenic, tako da je bila vsaka za nekaj cm manjša. Usedel se je na stol, vzel v vsako roko ene vilice ter z ročajema narahlo udarjal po steklenicah in tako zaigral nekaj lepih komadov.

Tak »Flaschenklavir« si lahko napravi vsak sam, kdor pravega ne more kupiti. Prireditve so imele namen, dati jetnikom iz delovnih blokov nekoliko razvedrila, ker oni, ki so bili na zaprtih, to je karantenskih blokih, se niso smeli udeleževati prireditev in so petje slišali le od daleč. Zato si je vsakdo želel čimprej priti med nas.

stotisoč, kar je vtilo tem požrtvovalnim članom novih moralnih moči.

Po daljšem moledovanju je uspelo pridobiti v avgustu ponovno pripadnike JLA za velikopotezno prenosno akcijo, katere se je udeležila skoro celotna garnizija. Dostavili so deske za izdelavo sob, cement za betoniranje kapnice, žimnice in drugo.

Z nadaljnjo graditvijo so pričeli v septembru, ki pa jo je zelo oviralo jesensko deževje. Vendar so bile izdelane prijetne sobe v podstrešju, zabetonirana kapnica, voda po ceveh speljana v kuhinjo, jedilnica obložena z lično leseno oblogo, opremljena z opremo v kmečkem slogu. Zaradi mraza je bilo delo prekinjeno in se letos nadaljuje.

Kriški planinci gledajo danes s ponosom na to svojo, sicer ne veliko, pač pa zelo okusno, prikupno, v kotu bukovega gozdiča vrh gore zgrajeno kočo. Čeprav so jo gradili sami, brez inženirja in arhitekta, so njeni prostori neverjetno izkoriščeni in učinkujejo na človeka reš toplo in domače. Brez dvoma je to neprecenljiva zasluga tov. Vinka Golmajerja, ki je vsa ta dela vodil in tudi opremil s svojimi izdelki.

Na še nekaj so kriški planinci ponosni, kar je verjetno edinstven primer v slovenskem povojnem planinstvu, da je

ta koča z najmanj 3 milijonsko vrednostjo kljub skromni podpori 250.000.—din brez dolga. Ostalo so si člani sami prigospodarili v svojem tri-, štiriletnem obstoju.

Da je bila koča tu res potrebna in izbran za gradbišče pravi kraj, dokazuje zares številen obisk, saj je samo za prvomajske praznike obiskalo kočo okrog tisoč posetnikov, ki se pohvalno izražajo o koči, kar je tudi najlepša nagrada graditeljem.

Kriška gora vam nudi edinstven razgled proti jugu po celotni Gorenjski, na Kranj in Sorško polje, na zahodu na Polhograjske Dolomite in Triglavsko pogorje, proti severu na Dobro, Stol, Begunjsko, prelaz Ljubelj, Košuto, Šentansko dolino in Lom, tja proti vzhodu na bližnji Storžič in Kamniške planine.

Dostop: Z železniške postaje Križe čez Špičev goro 2½ h, skozi vasičico mimo Zavetišča v Gozdu 3 h. Iz Tržiča čez Vel. Mizico 2½ h, mimo apnenice 2½ h, od zdravilišča Golnik 2½ h, od Doma pod Storžičem 2½ h.

Izleti: mimo Vrat na Tolsti vrh 1 h, naprej v Dom pod Storžičem 1 h, v Zavetišče v Gozdu ¾ h, v Tržič 1½ h, v Križe 1½ h, na Golnik dobro uro.

Koča je zaenkrat oskrbovana ob sobotah in nedeljah.

Gozdarstvo v Švici

(V osmi številki je med 5. in 6. odstavkom pomotoma izostalo besedilo, ki ga danes naknadno objavljamo. Hkrati pri našamo povzetek vsega članka.)

Drvarske partije so sestavljene iz 2, največ 3 delavcev. Kljub temu izkazujejo delovni efekt 4—6 m³ na 1 delavca in to brez posebnih naporov. Vendar moramo pri tem imeti na umu, da delavci podirajo v glavnem debela drevesa po 60, 70 cm in dalje, kar tudi lahko sklepamo po dolžinah hlodov. Da imajo delavci pravilno organizacijo dela in najboljše orodje, za to skrbi poseben oddelek za racionalizacijo. Tudi delavci se brigajo za strokovni napredek ter izdajajo svoj strokovni list, na katerega so naročeni vsi delavci, ter prispevajo s svojimi članki k izboljšanju gozdnega dela. Gozdni delavci so po strokovnem izpitu uvrščeni v edini naziv — strokovni delavec. Zatem pridejo nižji gozdarji, to so naši logarji, gozdarji, gozdni tehniki. Imajo 2 letno izobrazbo ter se rekrutirajo iz vrst delavcev; v službo jih sprejemajo potom natečaja. To so praktični gozdarji, ki ne nadzorujejo samo dela, ampak tudi delajo skupno z delavci. Končno poznajo Švicarji samo nadgozdarje — gozdarske inženirje s 6 letnim teoretičnim poukom na zürški visoki šoli, kjer je povprečno samo 12 do 15 slušateljev. Ko je napravil izpit, ki se smatra za diplomski in praktični izpit, je sprejet v službo spet potom natečaja. V službi ostane na istem mestu do upokojitve odnosno smrti. Nastavljen je kot okrož. gozdar ali upravitelj gozdne uprave. Najvažnejša njegova naloga je odkazovanje lesa za posek in gojitvena dela. Na vsakih 2000 ha okrožnega področja je postavljen po en okrožni nadgozdar, gozdarski inženir, na upra-

vah, ki obsegajo področje 1400 ha pa najdemo po 2 nadzornika in do 7 nižjih gozdarjev in 20—25 delavcev; zanimivo je pri tem, da občine živijo od gozdov; kajti gozdne uprave izkazujejo kljub dobro plačanim delavcem in nameščenem pri vsakem ha 100 švicarskih frankov, to je 8000 din čistega dohodka, katerega odda gozdna uprava v občinsko blagajno. Tudi na privatnih gozdovih sme odkazati drevje za posek samo okrožni nadgozdar.

POVZETEK

Zdaj, ko smo se bežno seznanili s švicarskim gozdnim gospodarstvom, hočemo še enkrat poudariti značilnosti njihovega gozdnega in planšarskega gospodarjenja.

Švicarji raje uvažajo les, kakor bi

kvarili svoje gozdove s predčasnimi sečnjami; krčevito se drže svojih znanstvenih izsledkov, da daje lesna masa 400 do 500 m³ na 1 ha največji prirastek; zato se jim ne mudi s sečnjami in so debeline dreves po 60, 70 in tudi 80 cm običajne. Švicarji ne poznajo steljarjenja, ker vedo dobro, da z grabljenjem stelje kvarijo gozdove; raje uvažajo slamo iz daljne Nizozemske. Najbolj jih zanima vzgajanje in nega gozdov, kajti lahko je posekati gozd, a vzgajati ga je težko. Že pomladku posvečajo veliko skrb s plevljenjem in uničevanjem malinovja, robidovja, srobot, pozneje pazijo na to, da tlo ne poraste s travo in plevelom. Doraščajoči pomladek pušča jo v glavnem pri miru. Odstranjujejo pač samo tako drevje, ki ovira lepo razvita v rasti, skrb pa za to, da je gozd temen, da se veje naravno čistijo. Ko pa dozorevajo drevesa za naplod, bodo najlepša drevesa dajala tudi izbrano seme. Zato jim naravna naploditev gozdnih površin tudi vedno uspeva.

V Švici ne poznajo trenja med gozdarstvom in planšarstvom. Že davno so rešili ta problem. Z ene strani imajo vzorno urejene pašnike, z druge strani pa skrbne gozdarji, da jim živina ne uha ja v gozdove. Zato so postavili ob poteh in cestah žične ograje na dolžini preko 350.000 km. Prav te dni se mudi v naši državi švicarski strokovnjak za nego in varstvo gozdov na zürški univerzi profesor Leibundgut. Imenovan je pri pregledu naših gozdov ugotovil, da bi lahko dvignili dosedanja letni prirastek na 1 ha — 2 m³ na trikratni iznos, to je na 6 m³. Prišel je tuj strokovnjak, da nam s prstom pokaže na naše dosedanje napake v gozdnem gospodarjenju. Zato se ne smemo čuditi, da je nastal tak preokret v našem gozdarstvu. Cene se dvigajo zaradi znižanih posekov, začena se doba velikih investicij v gozdnem gospodarstvu. Samo poklicni gozdni delavci vrše dela čiščenja in posekov drevja, gozdne uprave smejo prodajati samo izdelan les, drva in druge sortimente. Kakor ne dovoljuje vodstvo tovarne, da vsak po svoje in za sebe izdeluje blago v tovarni, tako smejo samo gozdni delavci podjetja izdelovati gozdno blago; to pa vse zaradi strokovnosti dela in dviga naših slabo razvitih gozdov.

Iz turistične dejavnosti

Zopet prihajajo inozemski izletniki čez naš prelaz. Zato odpre Putnik že v naslednjih dneh turistično posvetovalnico pod Ljubeljem, kjer bodo tuji lahko menjavali svoj denar in prejeli vse potrebne informacije. V juliju bo dokončano tudi gostišče pri carinarnici, ki bo nudilo turistom prvovrstno postrežbo.

*

Prvi ljubljanski festival bo v času od 4. do 12. julija t.l. Na sporedu so kulturne, gospodarske, športne, turistične in razvedrilne prireditve. Povabljeni so k sodelovanju naši najboljši pevci. Festival organizira poseben Festivalski odbor Turističnega društva v Ljubljani. Turistična društva že sedaj zbiraajo prijave za udeležbo. V primeru množičnega

odziva po posameznih mestih bodo organizirani posebni vlaki s 75% popustom.

*

Radijska reportaža iz Tržiča, ki se je vršila preteklo nedeljo ob deveti uri dopoldne, se bo ponovila v soboto, dne 6. junija ob 16. uri, da jo bodo lahko slišali tudi tisti, ki jim zadnja nedeljo ni bilo mogoče prenosa poslušati.

*

Vse Tržičane, ki jim je napredek in lepota domačega kraja pri srcu, prosimo, da se — kolikor se še niso — vključijo v naše Turistično društvo, ki s svojim množičnim sodelovanjem krepi našo komunalno dejavnost in nudi vsakemu posamezniku mnoge koristi. Odzovite se našemu vabilu in postanite naš agilen, delaven član!

SLOVENSKI OKTET

je bil ustanovljen jeseni l. 1951, potem, ko so bili njegovi člani izbrani na široki avdiciji izmed najboljših slovenskih pevcev. Določen je bil, da bo go-

metni (ki ga oktet poje v večernih oblekah) obsega zборе naših najvidnejših skladateljev, v drugem delu pa se oktet preobleče in poje v gorenjskih narodnih

šček, član radia Božo Grošelj in člani Slovenske filharmonije Marij Kogoj, Tone Kozlevčar, Roman in Tone Petrovčič in Artur Šulc. Umetniški vodja okteta je

stoval med našimi izseljenci v Združenih državah Amerike. Z dolgim in nesebičnim delom si je oktet v enoletnem študiju osvojil bogat spored slovenskih narodnih in umetnih zborovskih pesmi, ki jih vse obvlada na pamet. Svoje koncerte oktet razdeli v dva dela: prvi, u-

nošah slovenske narodne pesmi. Oktet je doslej doživel velike uspehe in priznanja, pravi triumfi pa so bili gostovanja zunaj domovine, tako zlasti v Ceiovcu ter lani in letos v Trstu.

Oktet sestavljajo: prvaka ljubljanske opere Gašper Dermota in Janez Lipu-

prof. Janez Bole, ki je oktet uvežbal in mu je izvrsten svetovalec pri njegovi nadaljnji rasti.

Slovenski oktet bo koncertiral v Tržiču v petek, 5. junija ob 20. uri v Cankarjevem domu, v primeru lepega vremena pa na prostem.

Vzgoja glasbenega naraščaja v Tržiču

Že leta 1945, ob preosnovi našega družbenega sistema, je potreba narekovala ureditev smotrnega dela pri vzgoji glasbenega naraščaja. Prvi korak v to smer je bil v Tržiču storjen jeseni leta 1946, ko je ljudska oblast podprla predlog tov. Debeljakove, da se v Tržiču ustanovi Glasbeni tečaj s klavirskim in violinskim oddelkom ter oddelkom za ljudske instrumente. Tečaj je deloval v smislu statuta Glasbenih šol in kvaliteto dosegal lepe uspehe. Tovarišici Debeljakovi sta pri organizaciji šole bila vseskozi v pomoč tov. prof. Jože Rakovec in tov. Oton Zazvonil. Finančno je tečaj podpiral s subvencijami OLO Kranj. Prvo leto se je vpisalo v tečaj cca 50 učencev, katerih število je iz leta v leto naraščalo in kmalu naraslo na 120. Že po štirih letih obstoja Glasbenega tečaja, je ministrstvo za prosveto in kulturo spoznalo, da ima Tržič na podlagi doseženih učnih uspehov vse pogoje za ustanovitev drž. glasbene šole.

V začetku šol. leta 1949-50 je bil takratni tečaj preosnovan v državno glasbeno šolo. Za v.d. ravnatelja je bil imenovan tov. Bocak, hon. učitelji pa so prejeli dekrete kot stalni uslužbenci, nekateri pa kot honorarni. Že prvo leto se je v šolo vpisalo 116 učencev za pouk klavirja in violine. Ljudske instrumente (harmonika, citre, kitara) smo v smislu pravilnika glasbenih šol izločili. Zaradi velikega števila učencev so seveda nastale težave z učnimi prostori. Stanovanjska komisija je sicer nakazala, da Glasbenemu tečaju tri prostore v Cankarjevem domu, vendar s tem še zdaleka ni bilo zadoščeno potrebam šole. S temi težavami smo se borili štiri leta. Šele v letošnjem šolskem letu so nam bili nakazani še trije prostori v šterovi hiši.

Poleg oddelka za klavir, violino in teoretične predmete, so bili odprti oddelki za pouk pihalnih instrumentov, violončela in kontrabasa. Posebno paz-

njo smo posvetili mladim violinistom in čelistom, ki jih v Tržiču tako občutno primanjkuje.

Vsakoletna strokovna inspekcija je delo šole izredno pohvalila ter šolo po kvaliteti uvrstila med najboljše podeželske tovrstne šole.

Zanimivo je tudi dejstvo, da šolo vodijo in v njej poučujejo sami domačini (Ahačič Vera, Bocak Jurij, Eržen Olga, Debeljak Milica, Kalinger Olga, Smolik Berta, Vesely Hugo in Zazvonil Oton), kar je redek pojav na državnih šolah. Izmed navedenih so trije stalno nastavljeni, ostali pa honorarno.

Kakor je razveseljivo, da ima Tržič razmeroma veliko glasbenega naraščaja, posebno klavirskega, pa je na drugi strani še premalo zanimanja za godalne instrumente (violina, čelo), kar je značilen pojav podeželja.

Vsako leto priredi šola javno produkcijo, kjer pokažejo najboljši učenci svoj napredek. V letošnjem šolskem letu bo ta nastop učencev posebno pester, ker so učenci godalnega oddelka sposobni na-

stopiti že v komornem sestavu. V letošnjem šolskem letu dobimo tudi prvega absolventa klavirskega oddelka, gojenko Ahačič Marijo iz razreda tov. Eržen Olge.

Upamo, da bo na javnem nastopu učencev naše šole videti razen staršev na-

Koncert mladinskih pevskih zborov

V okviru prireditev Meseca mladosti in v počastitev Titovega rojstnega dne je bil v nedeljo, 24. maja festival mladinskih pevskih zborov na dvorišču Mestnega doma. Organizacijo tega koncerta je izvedel Svet za prosveto in kulturo s sodelovanjem Kluba prosvetnih delavcev, pri čemer je treba posebej omeniti direktorja gimnazije Franceta Demšarja, ki ima pretežni del zaslug, da je koncert potekal na dostojni višini. Istočasno naj izrazimo zahvalo prof. Batistu za okusno okrasitev festivalnega prostora, ki je brez dvoma precej pripomogla, da je prostor dobil prijetno manifestativno obeležje. Končno naj velja priznanje in zahvala vsem pevovodjem in vsem ostalim, ki so na katerikoli način pripomogli, da je koncert potekal v tako prijetnem vzdušju.

Pred pričetkom koncerta je predsednik Sveta za kulturo in prosveto Janez Kavar pozdravil vse navzoče, še posebej pa tov. Iva Svetino, zastopnika okrajnega komiteja ZKS, in želel nastopajočim obilo uspeha, poslušalcem pa prijeten umetniški užitek.

Najprvo je nastopil pionirski pevski zbor osnovne šole v Lomju, ki je odpel tri pesmi ob spremljavi harmonike. Njim je sledil pionirski pevski zbor osnovne šole v Križah. Pod vodstvom tov. Albine Kavar je ta zbor odpel prav tako tri pesmi. Zlasti pesem Brade Ščekove Svatba v gozdu in Apihovo Pionirsko kolo sta ugajali poslušalcem. Pri tem zboru je bilo že občutiti stremeljenja po kvaliteti, zato je samo želeti, da zbor še intenzivneje nadaljuje s svojim študijem, da bo ob ugodnih pogojih pokazal še večje uspehe. Po tem zboru je nastopil pionirski pevski zbor osnovne šole v Tržiču, ki je pod vodstvom zborovodkinje tov. Milice Debeljakove odpel tri pesmi. K osebnosti in strokovni sposobnosti imenovane se povrnemo kasneje, ker imenovana vodi več zborov. Omenimo naj samo to, da je zbor pokazal že primerno progresivno umetniško razvojno stopnjo in je zboru želeti nadaljnjih, še večjih uspehov, saj ima vse pogoje, da to doseže.

V četrti točki koncertnega sporeda je nastopil, čeprav samo z eno — toda uspešno — pesmijo pionirski zbor IV. r. osnovne šole Tržič, ki ga je vodila tov. Dora Žmavčeva. Zbor je odpel makedonsko narodno Bolen mi leži. Solistični part sta peli pionirki Ahačičeva in Brvarjeva prav prikupno in s solidnim znanjem. Dirigentske kretnje pevovodkinje so pričale, da je tov. Žmavčeva vložila nedvomno dovolj ljubezni in skrbi do tega lepega dela, saj je njena interpretacija to domnevo pri koncertu samo potrdila. Kot zadnji posamezni zbor je nastopil pionirski pevski zbor gimnazije, ki je pod vodstvom tov. Debeljakove od-

stopajočih tudi ostale Tržičane, ki se posredno ali neposredno zanimajo za našo mladino. Zavedajmo se, da je glasbena vzgoja mladine važen činitelj pri kulturni graditvi naše socialistične stvarnosti.

pel kar 6 pesmi. Ta zbor sodi brez dvoma med boljše rutinirane zbore, kajti pesmi kot Triglav moj dom (Aljaž), Tomčeva Od Ribnice do Rakitnice, Mirkov Zvon itd. zahtevajo že ustrezajoče tehniško znanje, kar je pri začetniškem zboru le težko doseči. Ni dvoma, da se pri pevovodkinji že čuti določena progresivnost v delu. Zato ji gre vse priznanje za vsak doseženi uspeh, ki je plod njene nadčloveške vztrajnosti pri premagovanju raznih tehničnih ovir, ki so neizbežni pri vsakem zboru, kaj šele pri njej. Presenetljiva je njena skrb za intonacijo, pa tudi fraziranja pesmi so bila na dostojni višini. Zlasti sovpadanja raznih glasov so bila pravočasna in skladna. Ta disciplina je v pevski tehniki brez dvoma kočljiv problem za vsak zbor, toda ona je znala vse to zadovoljivo rešiti.

Ljudsko knjižnico čakajo boljši časi

Naša ljudska knjižnica je bila doslej izmed vseh kulturno-prosvetnih ustanov najmanj deležna pozornosti oblasti in množičnih organizacij. Če izvezamemo dragoceni dar, ki ga ji je lani podarila tovarna Triglav, ni bilo nikogar, ki bi zanj kaj žrtvoval. DPD »Svoboda«, ki knjižnico upravlja, seveda tudi ne zmore kaj več, kot da plačuje najemnino za njen lokal; saj se društvo samo nepristano bori s finančnimi težavami.

Tako je Ljudska knjižnica v Tržiču kaj klavirna ustanova, ki še daleč ne vrši tistega poslanstva, kot bi ga kot osrednja knjižnica naše občine morala vršiti. Kaj pomeni knjižnica z nekaj nad 1000 knjigami za občino z 10.000 prebivalci?

Nazadnje so nastopili združeni zbori pod vodstvom direktorja gimnazije Franceta Demšarja. Voditi takšen zbor (cca 500 pevcev) ni lahko zadeva, toda zborovodji je to v vsakem pogledu uspelo. Vse pesmi so bile izvedene intonacijsko čisto, z izrazitimi dinamičnimi kontrasti, artikulacijsko jasno in z upoštevanjem agogičnih momentov. — Za bodoče bi bilo morda svetovati, da bi bili podobni množični nastopi izvedeni s pritegnitvijo instrumentalnega ansambla, kar bi še povečalo zvočni efekt izvajanih del.

Obisk na koncertu je bil povprečen in bi moral biti boljši, kajti kulturna rast naše mladine ne sme biti skrb samo naših prosvetnih delavcev in staršev, temveč vseh nas, vse naše družbe. Z obiskom dejansko dokažemo, da znamo ceniti delo naših požrtvovalnih prosvetnih delavcev na eni strani, na drugi strani pa dati naši mladini moralno izpodbudo k nadaljnjim še večjim uspehom. Naša mladinska pevska poudarjalnost bo na ta način mogla dobiti v kulturno-umetniški dejavnosti ustrezno mesto, ki ji gre, kajti značaj in oblika dela v tovrstni kulturni dejavnosti sta tako plemenita in bogata, da ni ovir, da bi se to kulturno poslanstvo ne moglo uspešno izvršiti.

Zato iskreno pozdravljamo zakon o ljudskih knjižnicah, ki bo sprejet na prihodnjem zasedanju Ljudske skupščine LRS. Ta zakon bo našo knjižnico uvrstil med ustanove, ki jih iz svojih proračunskih sredstev vzdržuje ljudski odbor. Ljudski odbor bo plačeval najemnino za lokal, razsvetljavo in kurjavo, skrbel bo za potrebni inventar in nagrajeval knjižničarja. Razen tega bo dolžan finansirati pet odstotni letni knjižni prirastek. Za ljudski odbor to ne bodo veliki problemi, za knjižnico pa bo to velikega pomena. Tako bo ta ustanova postala res pomemben kulturni činitelj v občini.

O naših zemljepisnih imenih

Osma številka Tržiškega vestnika nasčenja pod gornjim naslovom vprašanje zemljepisnih imen naših okoliških krajev. O izvoru oz. pomenu nekaterih bi rad povedal tudi jaz svoje mnenje! Seveda pa ne trdim, da je moje mnenje pravilno, vendar je zelo verjetno, da so imena nastala na ta način.

Da Badjura mesto Križe piše Križje, prihaja gotovo iz tega, ker se tod križajo ceste, ki peljejo na Golnik, v Tržič, v Babjo vas in Sebenje. Križje pomeni torej križanje cest.

Mesto Putrhof piše isti avtor Puterhof zato, ker je to čisto nemško ime in pride od nemške besede Butterhof.

Za Dobroča misli pisec, da je verjetno Dobra gora, kar je popolnoma zgrešeno. In to zaradi tega, ker Dobroča ni dobra gora, ker ji primanjkuje dobre prsti in je torej po naravi prej slaba kot dobra gora. Pač pa pride to ime od staroslovanske besede dobr-hrast, ker zaradi iz-

razito južne lege na tem mestu uspeva hrast, medtem ko so drugi naši gozdovi največ porasli s smreko in bukvijo. Od tod izhaja tudi ime Dobrive (dolina med Pirmanci in Dolino), kjer tudi zaradi južne lege največ uspeva hrast. Dobroča z nemškim Gutenbergom najbrž nima nič skupnega, ker je bolj verjetno, da so Nemci napačno prevedli naše ime, kot da bi ljudje, ki so že pred prihodom Nemcev tukaj prebivali, povzeli ime po Nemcih.

Pisec navaja dalje ime Lajb. Vsekakor izhaja beseda iz nemščine, ker so takrat tujci, ki so prihajali skozi naše kraje, povečini govorili nemško in so se tu, preden so se začeli vzpenjati po strmih ljubeljski cesti, gotovo okrepčali — dali kaj pod zob. Odtod torej ime Lajb (Laib Brott — hlebec kruha).

Po predlogu nekaterih naj bi se imenoval Puterhof Podkošutnik. Kaj pa, če bi bil kar kratko Košutnik?

Ko v dolini češnje cveto . . .

Nikakor ni hotelo biti konec zime. Snega je zamedlo tisto zimo več kot meter na debelo, tako da mu pomladansko sonce ni moglo kar nič do živnega. Šele močan jug, ki je nastopil koncem marca, ga je pričel počasi tajati. Brž so bila prisojna pobočja gola, pa tudi v dolini so se pokazale umazane rjave lise, ki so se iz dneva v dan večale. Vsa narava je spet zadihala.

Še prav posebno težko pa je čakal pomladi lovec. Postal je nemiren in ni imel nobenega obstanka več v dolini. Neprestano se je oziral tja gor, kamor je že leto za letom hodil poslušat prastaro, vedno enako, toda neizmerno vabljivo pesem gozdnega trubačurja — velikega petelina.

Imel sem dobrega prijatelja, s katerim sva že med letom dogovorila, da ga vzamem s seboj, ko bom hodil poslušat petelina.

V dolini so že pričele cveteti prve češnje, dočim je bila visoko v gorah še trda zima, ki tam gori nikakor ni kotela popustiti. Počasi pa je privabilo toplo pomladansko sonce na kopnicah prve trobentice, plavice, opazil pa sem tudi že sredi aprila vijoličasto rdeče grmičevje — volčin. Lovci prav dobro poznajo to grmičevje, ker jim je to prav zanesljivo znamenje, da petelin že poje. V teh dneh lovec skoro ne pozna spanja. Kajti petelin prične peti že pred prvim svitom in takrat mora biti lovec že v bližini rastišča. Jutro za jutrom sem pregledoval stara, že poznana rastišča ter ugotovljal peteline. Pridno so peli in kar v precejšnjem številu. Pozabil nisem na svojega tovariša, s katerim sva bila v kratkih besedah dogovorjena za dan in uro, ko odrineva v goro.

Sešla sva se, kot sva se dogovorila. Takoj sem opazil na tovarišu, da je precej nervozen, kajti on še ni slišal peti petelina in mu je bil lov na petelina še nepoznan. V dobri uri hoda sva bila pri lovski koči. Med potom sem mu razlagal, kje vse petelini pojo in koliko jih poje.

V koči je brž zagorel ogenj v malem štedilniku, da sva si skuhalo čaja in večerja je bila gotova. Ker bo treba zelo zgodaj vstati, sva tudi brž zlezla na pograd, da ujamemo še nekaj uric spanja. Prej sem še pripravil vse potrebno v nahrbtnik in pri tem nisem pozabil na majhno petrolejko.

Imel sem nemirno spanje, ker me je skrbelo, da se pravočasno ne zbudim. In res, kar bliskovito je bila ura pol treh, ko sva že morala vstati. Tisočero zvezd je migljalo na nebu, midva pa sva stopala ob medli svetlobi petrolejke strmo v breg. Ko sem sam hodil to pot, mi je bila vedno dolga, danes pa sva bila kar brž na Strmcu. Tu je bilo že za čevelj debelo snega. Še nekaj metrov in svetilko sva morala ugasiti. Bila sva že v neposredni bližini petelina. Pogledal sem v nebo, kjer so že pričele bledeti zvezde — znak, da petelin že mora pričeti peti. Snega pa je bilo vse več in več in se nama je pogostoma udiralo čez kolena. Morala sva biti skrajno previdna ter sva zato delala le po nekaj

korakov. Ko tako obstaneva in prisluškujeva, se mi je zdelo, da sem že slišal tisti značilni »klonk«, to je glavni udarec v fazi petelinjega petja. Mogoče sva naredila še dvajset korakov in že sva razločno čula: telek, telek, telek, vedno hitreje, dokler ni petelin kitico zaključil z brušenjem. »Petelin je klepal«, sem pojasnjeval prijatelju in mu še dajal navodila, kdaj se bova premikala naprej. Petelin je pel vzdržema s polnimi kiticami. Vsakokrat sva med brušenjem naredila dva do tri korake in spet mirno obstala, kot da sva okamenela. Ker je bil tovariš še novinec, sem mu dal roko, da sva skupaj naskakovala. Brž sva bila pod kosmato staro jelko, na kateri sem domneval petelina. Mogoče sva bila oddaljena od njega ne več kot petnajst korakov, pa ga zaradi gostih vej nisva mogla ugledati.

Medtem se je zdaniilo in morala sva biti skrajno previdna in oprezna. Ker sem hotel ugoditi prijatelju, da petelina vidi, kako ima pri petju razpet rep, povešene peroti, perje na podbradku pa se mu nenehoma stresa, sva naredila še

nekaj korakov naprej, kar pa je bilo že usodno. Petelin je obmolknil. Že sva skoro omagala, ko sva stala več kot deset minut nepremično, da naju ni rešil petelin in — odletel. Sedaj sem šele mogel opozoriti prijatelja tudi na ruševca, ki je ves čas, ko sva naskakovala, pihal in grulil na ženitlovcu. Tudi tega je prvič v življenju slišal.

Ker sem vedel v bližini še za enega petelina, sva hitela tja, da mogoče tega vidiva. Pel je prav tako dobro in sva ga igranje naskakovala. V tem je vzšlo sonce in petelin je utihnil. Čez čas pa je odletel na tla h kokoškam — k družini, da opravi svojo dolžnost.

Tudi naju je že kar pošteno zeblo in sva sklenila, da se greva pogret na sonce. Ko sva prišla na Javornik h kočam, je sonce tako zapeljivo gredo, da sva si nalomila smrečja, plegla in zaspala. Nikamor se nama ni mudilo in sva nočno spanje, ki je bilo zelo kratko, sedaj nedomestila.

Pri povratku sva še obujala jutranja doživljanja in pri tem mi je prijatelj izrazil željo, da bi rad tudi enkrat poslušal in opazoval malega črnega viteza — ruševca, kar sem mu seveda radi volje tudi obljubil.

Kriminalna kronika

TATOVA ŽAG — ODKRITA

V trziški občini, predvsem pa v raznih podjetjih, so se po osvoboditvi izvršile že številne tatvine v škodo državnega in družbenega premoženja. Po izsleditvi so bili storilci postavljeni pred sodišče in prejeli zaslužen kazni, poleg tega pa so jih podjetja odpustila iz službe. Vsi ti primeri bi lahko služili kot opomin tistim, ki si še sedaj hočejo pridobivati materialne koristi na nepošten način.

Karakteristični primer izvršene tatvine je naslednji:

V začetku leta 1952 je bila izvršena tatvina ene krožne in dveh listastih žag, na škodo LIO Tržič. Dolgo časa niso prišli krivcu na sled. Končno se je ugotovilo, da je tatvino izvršil takratni nočni čuvaj Valentin Arnež iz Visoč št. 10 s pomočjo in sodelovanjem Jožeta Rozmana iz Visoč št. 8, ki je ukradene predmete potreboval za svojo lastno žago. Značilno je to, da je tatvino izvršila oseba, ki ji je bil zaupan v varstvo ves obrat v nočnih urah.

Zaradi tatvine bosta oba postavljeni pred sodišče, Arnež pa je v podjetju izgubil delovno razmerje.

ALI SO RES STARŠI KRIVI?

Prejeli smo:

V Trziškem vestniku z dne 20. V. 1953 je bil objavljen članek o Izurjenem tatu. Pisec članka se vprašuje, kdo je kriv, da je sin Ciril postal izurjen tat. Ker namiguje na to, da so krivi starši, smo se odločili, da obvestimo javnost, koliko je v članku resnice in kdo je kriv, da se danes nahaja v veliki družini v naši občini mlad tat.

Zdi se nam neumestno trditi, da so krivi starši, da sin krade. Če bi bili res krivi starši, bi moralo krasti vseh deset otrok. Resnica pa je, da je samo en tak

primer v družini, ki je zašel na tako slabo pot. Ali se je pisec, preden je napisal članek, prepričal, kakšna je bila vzgoja sina? Najbrž se ni! Sicer bi vedel, koliko je starše že stalo zdravljenje sina in koliko so porabili za prošnje s koleki. Toda prošnje so romale do danes vse v koš. Do sedaj sta bila ves naš trud in vzgoja zaman in ostali smo osramočeni pred vso javnostjo in vsem prebivalstvom Tržiča.

Mnenja smo tudi, da bi ljudstvo bolj zanimalo večje tatvine in večja kriminalna dejanja, ki niso objavljena. Če človek ukrade večjo vsoto, to ni objavljeno v Vestniku, dočim so manjše tatvine tatvine objavljene.

Toda mi zato njegovih tatvin ne prikrivamo. Ne mislimo ga ščititi pred javnostjo in oblastjo, gre nam le za dobro ime in ugled. Kdo nam bo vrnil vzeto dobro ime in ugled? Starši so vse ostale sinove in hčere lepo vzgojili. Od odraslih otrok zaslužiijo vsi vse priznanje in pohvalo. Saj se od jutra do večera mučijo, da preskrbijo veliko družino, kar ni lahko. Kaj pa naj napravimo s tem otrokom? Ali naj ga ubijemo? S tem člankom je pripravil pisec staršem še večje trpljenje. Saj starši niso popolnoma nič krivi, če sin krade. Saj ga ne uče krasti, kar priča ostalih devet otrok, ki pošteno živijo in jih pozna kot poštene ljudi vsak Tržičan.

Upamo, da bo sleherni Tržičan uvidel krivico, ki se nam je zgodila in prosimo, da nam pomagata pridobiti nazaj ugled in dobro ime, ki nam ga je članek vzel.

Prizadeta družina

Dopisujte
v „Trziški vestnik“!

TELESNA VZGOJA IN ŠPORT

LEPI USPEHI TVD »PARTIZAN« NA OKROŽNEM TEKMOVANJU

Telesno vzgojno društvo »Partizan« v Trzinu je v okviru svoje 50-letnice sodelovalo pri okrožnem tekmovanju v vajah na orodju, ki je bilo 17. maja v Kranju. Naši tekmovalci so dosegli vidna mesta. Tako so v okrožnem merilu dosegli naslednje rezultate:

V vrstah: članice I. mesto, mladinke I. mesto, mladinci III. mesto.

Kot posamezniki: članice Kogoj Milena I. mesto, Kogoj Anka II. mesto; mladinke: Kogoj Silva I. mesto; mladinci: Ahačič Janez IV. mesto.

S temi rezultati so vse tri vrste prišle vpoštev za nadaljnje tekmovanje v Ljubljani. Vsekakor lepi rezultati, saj je pretežna večina tekmovalcev letos prvič tekmovala!

Želimo jim veliko uspeha v nadaljnjem delu na polju telesne vzgoje!

VELIK TELOVADNI NASTOP ŠOLSKE MLADINE

V nedeljo, 31. maja je bil v Trzinu telovadni nastop šolske mladine iz vse občine, kakršnega doslej še ni bilo. S tem nastopom je mladina dostojno zaključila letošnji Mesec mladosti. Nastop se je začel s sprevedom vseh nastopajočih skozi mesto. Na čelu spreveda je učenec osnovne šole na konju nosil državno zastavo, za njim pa so nosili telovadci zastave vseh naših republik. V sprevodu in pri nastopu je sodelovala tudi godba DPD »Svoboda«.

Na telovadišču je najprej med dviganjem državne zastave zaigrala godba državno himno, na kar je mladini spregovoril nekaj besed direktor gimnazije France Demšar. Sledile so proste vaje z zastavicami, ki jih je presenetljivo skladno izvajalo blizu 400 učencev in učenk osnovnih šol pod vodstvom tov. Fr. Pavca. Nato je z lepimi vajami s cvetličnimi loki, ki jih je naštudirala tov. Finkova, nastopilo blizu 200 gimnazijek. Ta del nastopa je zaključilo blizu 200 gimnazijcev, ki so pod vodstvom tov. M. Potočnika izvedli precizno naštudirane proste vaje. Temu so sledile igre najmlajših šolarčkov, folklorni plesi gimnazijske folklorne skupine, ki jo vodi tov. Uršič, orodna telovadba na konju in dvovišinski bradlji ter zanimive raznoterosti. Vsa izvedba nastopa je bila dobro organizirana in zaslужijo organizatorji zanj vse priznanje in pohvalo. Tudi vreme, ki je bilo že od sobote sem deževno, je toliko prizaneslo nastopajočim, da so nastop nemoteno lahko izvedli.

Nastopu je prisostovalo veliko število gledalcev, ki jih je nastop mladine v mnogih točkah presenetil in ki so nastopajoče tudi nagradili z glasnim aplavzom.

LEPI USPEHI TRŽIŠKIH MOTORISTOV

Avtomoto društvo v Trzinu je doseglo pred kratkim izredne uspehe, ne le v republiškem, temveč tudi državnem merilu. 1. maja se je udeležila ekipa tržiških motoristov vsakoletnih motornih dirk v Kopru. Pripomniti je, da je bila naša ekipa najmočnejša od vseh vstevši Trst. Z uspehi, ki so jih dosegli naši poštvalni motoristi, smo popolnoma zadovoljni ter jim lahko izrečemo veliko priznanje.

Od petih možnih prvih mest je zasedel Tržič dve prvi mesti, dve prvi mesti Trst in eno prvo mesto Ljubljana. Rezultati, ki so jih dosegli naši motoristi:

Kategorija 250 cm: Rupar Pavel, III. mesto; Hrast Mirko IV. mesto.

Kategorija 350 cm: Jenko Anton, I. mesto; Hrast Mirko, II. mesto.

Kategorija prikolice: Kermavner Janez I. mesto, (sovožac Hrast Mirko); Kurnik Franc, II. mesto (sovožac Kurnik Matejko).

Še večjega pomena pa je nadvse pričakovanje lep plasman naših vozačev na cestnem šampionatu FLRJ v Beogradu dne 14. maja.

Med najostrejšo konkurenco inozemskih in domačih tekmovalcev so bili doseženi naslednji rezultati:

V kategoriji 250 cm: Rupar Pavel III. mesto; Jenko Anton V. mesto.

V kategoriji prikolice: Kurnik Franc, III. mesto (sovožac Rupar Pavel).

S tem nadvse zadovoljivim plasmajem so naši tekmovalci častno zastopali LRS in v glavnem pripomogli, da se je LRS nepričakovano plasirala na II. mesto v državnem merilu.

Našim poštvalnim tekmovalcem želimo tudi v bodočih letošnjih nastopih obilo uspehov!

TITOVA ŠTAFETA NA POTI SKOZI TRŽIČ

K poročilu o Titovi štafeti v naši občini, ki smo ga objavili v zadnji številki, dodajamo še naslednje:

Tudi iz Križev so prinesli pionirji pozdrave v Tržič. Glavno štafeto iz Križev do Dupelj pa so izvedli izključno samo pionirji iz Križev. Do Križev sta pritekli tudi štafeti iz Gorič in z Golnika.

Gibanje prebivalstva

Rojeni v času od 15. do 28. maja 1953: Godnov Janez, Lom 32; Štrukelj Cvetka, Retnje 7; Mihelič Dragica, Pot na Zali rovt 4; Leontič Matko, Ljubeljska 58; Rupar Erna, Ljubeljska 40; Meglič Milan, Lom 13; Valjavec Marijan, Loka 8.

Poročeni v času od 15. do 28. maja 1953: Podrekar Ivan, avtomehanik, Bistrica 63 in Cankar Marija, šivilja, Prečna ul. 2; Razinger Franc, cestar, Pačoviče 15 in Merčun Marija, tkalka, Pačoviče 7; Oranič Viktor, gradb. delavec, Križe 31 in Stare Ana, gosp. pomočnica, Retnje 11; Švab Ciril, tovarniški delavec, Bistrica 57 in Bondarenko Ivana, tovarn. delavka, Bistrica 82; Srečnik Jožef, prirezovalec, Kurnikova pot 4 in Uzar Vera tovarn. delavka, Pristava 10.

ŠTEVILO PREBIVALCEV PO POSAMEZNIH NASELJIH TRŽIŠKE OBČINE

Zadnjič smo objavili prve rezultate popisa prebivalstva v naši občini. Seznan naselij ni bil popoln, ker smo objavili skupno število prebivalstva vseh naselij bivšega KLO Sv. Katarina in ker smo manjša naselja sploh izpustili. Zato objavljamo nove podatke o številu prebivalstva po naseljih naše občine (številk so deloma popravljene): Bistrica 926, Brdo 5, Breg 36, Čadovlje 68, Dolina 127, Grahovše 172, Gozd 53, Hudo 55, Hušica 8, Hudi graben 38, Križe 553, Kovor 441, Leše 241, Loka 127, Lom 203, Novake 17, Pačoviče 92, Papovo 20, Potarje 66, Puterhof 203, Pristava 397, Retnje 221, Slap 197, Sebenje 306, Senično 152, Sv. Ana 582, Sp. Vetrno 36, Sv. Neža 179, Tržič 4122, Vadiče 26, Visoče 48, Zg. Vetrno 45, Žiganja vas 259, Žvirče 137.

ZAHVALA

Godbena sekcija DPD »Svoboda« se vsem članom delovnih kolektivov kakor tudi vsem ustanovam, podjetjem in organizacijam najtopleje zahvaljuje za prispevke za nove uniforme.

Kino Tržič

Sporod filmov od 6. do 18. junija:

6.—7. junija: **Trije kavalirji** (The Three Caballeros). Ameriški risani film v barvah Walta Disneya.

10.—11. junija: **Skrivni rov** (The Secret Tunnel). Angleški mladinski film J. Arthurja Ranka.

13.—14. junija: **La Malquerida** (Zla ljubezen). Mehški film v režiji Emilia Fernandeza.

17.—18. junija: **Konec počitnic za ljube ga boga**. Francoski film v režiji Roberta Vernaya.

ZAHVALA

Krajevni odbor Zveze vojaških vojnih invalidov v Trzinu se zahvaljuje Ljudskemu odboru mestne občine Tržič, vsem podjetjem, ustanovam, sindikalnim podružnicam, gostinskim obratom, »Preskrbi« in »Prehrani, Mestni mesariji, vsem kolektivom tovarn, kakor tudi občinstvu mesta Tržiča in okolice za nakazano podporo in izkazano pomoč pri veselici in srečolovu, ki se je vršila dne 9. maja t.l. v dvorani »Runo« v korist sirotam padlih borcev v NOV. Posebno se zahvaljujemo sindikalni podružnici tovarne »Runo« za brezplačen odstop dvorane za prireditve ter Ljudski milici mesta Tržiča za pomoč pri vzdrževanju reda.

O naših zemljepisnih imenih

Glede imena **Lajb** smo dobili od prof. dr. Fr. Bezlaja naslednjo razlago: Lajb izhaja brez dvoma iz imena Ljubelj, pri čemer je »aj« v »Lajb« germansko nadomestilo za »ju« v »Ljubelj«. Isti pojav je tudi v imenu Laibach za Ljubljano. — Negotovo pa je, ali je koren »ljub« v imenih Ljubelj in Ljubljana slovanskega izvora, ali morda izvira še iz predсловanskih časov.

Obvestila

Pošta v Trzinu uraduje od 1. junija dalje od 7. do 12. ure dopoldne in od 16. do 18. ure popoldne.